

ZPRÁVY Z ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

Informace pro členy

Vážená členko, vážený člene České geografické společnosti, pokud jste zároveň s Informacemi ČGS neobdržel/a také časopis Geografie 2011/1, znamená to, že nemáte za letošní rok zaplacený členské příspěvky. Prosíme, učiňte tak nyní (letošní číslo časopisu Geografie obdržíte dodatečně). Číslo účtu společnosti je 1921937329/0800, variabilní symbol – nutný pro identifikaci platby – je číslo uvedené na obálce, ve které jste časopis obdržel/a. Pokud nemáte zájem v ČGS dále setrvat, prosím, podejte zprávu na sekretariát společnosti: sekretariát České geografické společnosti, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: 221 951 397, fax: 221 951 598, e-mail: danafi@natur.cuni.cz. Běžnou praxí je informovat o aktuálním dění v ČGS členy prostřednictvím elektronické pošty, ale bohužel adresář sekretariátu není úplný a plně aktuální, proto prosím, pokud došlo ve vašem případě ke změně e-mailové adresy, nebo z jakéhokoli důvodu nedostáváte elektronické zprávy z ČGS, zašlete váš kontakt na e-mail: danafi@natur.cuni.cz. Děkujeme.

Dana Fialová

Zpráva o jednání HV ČGS v prosinci 2010

Hlavní výbor v novém složení se sešel na svém prvním jednání v prosinci 2010 v Praze. Jednání zahájil a řídil prezident České geografické společnosti doc. Siwek.

Obsáhlá diskuze byla věnována institutu kolektivního členství celých pracovišť ve společnosti. Příspěvky za kolektivní členství jsou výhradně využívány pro vydávání Geografie, která se letos uchází o udělení impakt faktoru. HV dále ocenil účast ČGS na výstavě Rady vědeckých společností a souhlasně kvitoval, že Rada zvolila do přírodní sekce doc. Bičíka jako člena Rady, tedy vrcholného orgánu vědeckých společností, který mimo jiné rozhoduje o poskytování jednotlivých dotací vědeckým společnostem.

HV ČGS poblahopřál nově zvolenému děkanovi Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a členu HV ČGS dr. Vančurovi. Dr. Vančura na jednání prezentoval vzdělávací projekt MŽP zaměřený na doplnění turistických informací na významná místa cestovního ruchu v Jihočeském kraji.

Vědecký tajemník dr. Perlín informoval o diskuzi k vymezení geografie jako oboru v rámci RIV a v rámci komise GA ČR. Je možné předpokládat, že jak v rámci RIV, tak i v rámci GA ČR dojde ke změnám v řazení jednotlivých oborů v roce 2012.

Dále se HV ČGS seznámil s postupem vydávání Geografie, Informací ČGS a Geografických rozhledů a diskutoval termínovou kolizi pořádání soutěže o nejlepší studentskou vědeckou práci.

Podrobná rozprava proběhla na téma Zeměpisné olympiády. HV ČGS se bude aktivně zapojovat do přípravy zeměpisné olympiády, navrhne po dohodě s hlavními pořadateli doplnění Ústřední komise ZO a bude se aktivně účastnit celostátního kola ZO. HV ČGS považuje Zeměpisnou olympiádu za velmi významný krok ke zvýšení prestiže oboru na základních a středních školách.

Příští jednání HV ČGS bude spojeno s pořádáním celostátního kola Zeměpisné olympiády, které proběhne v květnu v Plzni.

Radim Perlín

Fyzickogeografická konference ČGS

Každoročně je přelom ledna a února pro fyzické geography a geograficky orientované krajinné ekology spojen s konáním fyzickogeografické konference v Brně. Počet výročních konferencí Fyzickogeografické sekce ČGS zatím dosáhl čísla 28, což v životě vědecké společnosti s letitou historií, jakou Česká geografická společnost má, sice není číslo vysoké, ale i tak v činnosti ČGS budeme jen obtížně hledat obdobnou aktivitu (kromě 115 ročníků časopisu Geografie a 22 sjezdů naší Společnosti).

28. výroční konference FGS ČGS, na jejíž organizaci se podílela vedle Geografického ústavu Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity i Fyzickogeografická sekce České geografické společnosti, se uskutečnila 8. a 9. února 2011 opět (na „domácí akademické půdě“) v Brně s názvem „Fyzická geografie a životní prostředí“. Během 7 programových bloků bylo předneseno 30 příspěvků. O širší řešeních témat a úloh v české i slovenské fyzické geografii a krajinné ekologii i současných výzkumných trendech a aplikacích si bude možné učinit představu ve Fyzickogeografickém sborníku 9, který bude vydán. V rámci konference se uskutečnila i vernisáž výstavy „Atlas krajiny České republiky“, kterou pořádá Ústřední knihovna Přírodovědecké fakulty MU a rovněž i prodejní výstava zahraniční vědecké literatury. Tradiční brněnské akce se zúčastnilo 40 českých i slovenských odborníků z vysokých škol, ústavů AV ČR a SAV, resortních institucí i aplikačních pracovišť, a to jak státních, tak i privátních. Významně byla zastoupena i nastupující nová mladá generace geografů a krajinných ekologů.

Na závěr připojuji několik vět k dalším perspektivám „brněnské“ konference. Pravidelný rytmus každoročního konání výroční fyzickogeografické konference v zimním období, blížící se třicetileté výročí činnosti Fyzickogeografické sekce České geografické společnosti a (zatím) každoročně cca 30 přednesených a publikovaných příspěvků snad dostatečně prokazují její nezastupitelný význam pro rozvoj (fyzické) geografie, pro vytváření odborné platformy pro výměnu názorů v diskurzích, mnohdy velmi živých, ale vždy korektních. Avšak aplikace různých hodnotících kritérií majících vliv na toky financí „za vědu“ a „nulové body“ za článek ve Fyzickogeografickém sborníku (pokusíme se hledat řešení) jsou jistým možným existenčním ohrožením konání Fyzickogeografické

konference v budoucích letech. Ale pevně věřím, že v roce 2013 se „dočkáme“ 30. výroční konference fyzickogeografické sekce ČGS a již o rok dříve i jubilejního Fyzickogeografického sborníku 10. Příležitost k prezentaci výsledků svých výzkumů budou i nadále dostávat studenti doktorských studijních programů, pro které mnohdy na jiných konferencích není v programu jiné místo než v posterové sekci. V neposlední řadě je tato konference také „konferencí slovenských geografů a krajinných ekologů“ (dokladem je např. 15 příspěvků od slovenských kolegů ve Fyzickogeografickém sborníku 8), čímž stále pokračuje a rozvíjí se další úzká spolupráce se slovenskými geografy a krajinnými ekology a Slovenskou geografickou společností.

Další jednání FGS (29. výroční konference) bylo svoláno opět do Brna na únor 2012, pozvánka i program jednání budou k dispozici na webu ČGS.

Vladimír Herber

Jednání Sekce geografického vzdělávání ČGS 12. 11. 2010

Členové sekce se v roce 2010 sešli ve větším počtu celkem třikrát. Poprvé to bylo v lednu 2010 na 2. ročníku workshopu k otázkám geografického vzdělávání. Garantem byla katedra geografie na TU v Liberci. Druhé setkání proběhlo na XXII. sjezdu ČGS v Ostravě. K této akci lze konstatovat, že se na konferenčních sekcích věnovaných geografickému vzdělávání objevila řada mladých tváří a přednesené příspěvky signalizují po dlouhé době zájem o výzkum v této oblasti, který po dlouhá léta stagnoval.

Třetím setkáním bylo jednání sekce na pracovní schůzce 12. 11. 2010 v Praze, kde se řešily následující body, které se geografického vzdělávání týkají:

Dopisem vedoucího Sekce geografického vzdělávání adresovaného ředitelce Výzkumného ústavu pedagogického (VÚP) byla nabídnuta spolupráce v oblasti tvorby či revize geografického kurikula v Česku. Zároveň byl pozván zástupce VÚP na jednání sekce. Za VÚP se zúčastnil jednání dr. Šperl a podal informaci o současném dění na VÚP. Sekce geografického vzdělávání by se ráda podílela na výzkumech, tvorbě či hodnocení obsahové dimenze kurikula v českém školství. Stojí o konstruktivní spolupráci s VÚP.

Dále bylo upozorněno na skutečnost, že maturitní test ze zeměpisu, zveřejněný na stránkách CERMAT, obsahuje zásadní chyby. Účastníci se shodli na tom, že katalog požadavků k maturitní zkoušce (revize je z r. 2010) je třeba podrobit veřejné kritice a to např. na stránkách Učitelských novin.

Za hlavní téma jednání bylo možné považovat diskusi o Zeměpisné olympiádě (ZO). Informace o přípravě letošního ročníku a o současném stavu ZO podal dr. Jiří Suda, postupně doplnila dr. Peštová a doc. Hofmann. S možností předání dalších ročníků ZO na PřF UK v Praze byl seznámen doc. Drbohlav, vedoucí tamní katedry sociální geografie a regionálního rozvoje, a později i proděkan Geografické sekce PřF UK v Praze doc. Langhammer. Vedení katedry sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK v Praze rozhodne, zda převezme garanci ZO na další funkční období, a na jednání ústřední komise ZO se projednají změny v organizačním řádu o větším zapojení ČGS do této aktivity.

Doc. Hofmann v této souvislosti podal informace o pořádání 5. ročníku Central European International Geographic Olympiad (Středoevropské geografické olympiády), která proběhne v Brně 24.–27. 8. 2011. Dále byl představen plán dalšího pokračování soutěže „O nejlepší studentskou vědeckou a odbornou práci v oboru geografie“ (SVOP) v roce 2011 a podány informace o přihlášení kategorie C na mezinárodní soutěž na příští rok.

Zápis a závěry z jednání jsou k dispozici na internetových stránkách České geografické společnosti. Více informací o činnosti jednotlivých členů sekce se lze dozvědět z jejich webových stránek na jejich pracovištích.

Eduard Hofmann

Dvacet let existence časopisu Geografické rozhledy

Geografické rozhledy jako idea samostatného časopisu pro geografů byla nastolena doc. RNDr. Hanou Kühnlovou, CSc., a to hned, jakmile se objevila možnost specializovaný časopis pro vybranou skupinu odběratelů vytvářet. Spolu jsme sestavili první redakční radu na Přírodovědecké fakultě UK a během půl roku příprav začal časopis tohoto jména vycházet v nakladatelství IRIS, a to na konci roku 1991. Nadšení tehdejší redakční rady umožnilo vytvořit v prvním ročníku 1991/92 dokonce 9 čísel, každé o 24 stranách. Je ovšem pravdou, že jsme to zvládli i díky dvojčíslovím 2–3 a 7–8. Za dobu dvaceti let jsme ovšem postupně zjišťovali, že vydávání časopisu je velice „tvrdý chleba“, a také jsme pochopili, že je lepší méně čísel většího rozsahu. Přišli jsme i na to, že kvalita toho, co předkládáme předplatitelům, je klíčová pro udržení nezávislosti a zaměření tohoto časopisu. Proto jsme po roce 1999, tedy od 9. ročníku časopisu, přešli pod hlavičku Terra-klubu, opustili jsme černobílý formát na nekvalitním papíře a začali jsme vycházet v barvě. Po odchodu z nakladatelství Terra-klubu v roce 2005 jsme přešli do péče nakladatelství Kartografie, které dokázalo využít tradiční klientely k propagování dalších svých produktů. Od roku 2008 vychází časopis péčí Nakladatelství ČGS. Je třeba zdůraznit, že vycházíme i díky podpoře Rady vědeckých společností, která ČGS a její vydávání časopisů významně podporuje již několik let. Výroba barevného časopisu o nákladu dvou tisíc výtisků stojí kolem půl milionu korun a z předplatného jsme tuto částku nedokázali nikdy naplnit.

Také zaměření obsahu časopisu se postupně proměňovalo. Naše cílová skupina se od širší veřejnosti se zájmem o geografii zúžila na základní a střední školy, učitele a veřejnost se solidním zájmem o nové poznatky v geografických oborech a problematice životního prostředí. Bylo to nutné, neboť se vytvořila na trhu velká konkurence časopisů, které svým zaměřením s námi částečně soupeřily. Redakční rada se několikrát obměnila, nicméně jedno je stále stejné a každý ročník se opakuje: Časopis stále děláme „na kolenou“ několika nadšenců, přičemž naše odměna z této práce je více než symbolická v řádu několika korun za hodinu. Naše schopnost volby témat a zaměření nadcházejícího ročníku bývá vždy na jaře podrobována tvrdé zkoušce nových návrhů a jejich složitých výběrů a kompromisů mezi všemi členy redakční rady. Nicméně dosáhli jsme toho, že časopis se stabilizoval, léta vychází pětkrát ročně podle ka-

lendáře školního roku. Občas nám scházeli autoři, často jsme museli agitovat na setkáních učitelů a při návštěvách škol a fakult za podporu odebírání časopisu i psaní příspěvků. Časopis se měnil nejen obálkou, ale i kvalitou obsahu. Stačí se podívat na prvé černobílé číslo vyšlé před dvaceti lety a to poslední, které vyšlo letos v únoru.

Pro právě vycházející dvacátý ročník jsme dokázali prosadit náš časopis na seznam vědeckých recenzovaných publikací Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace, a jsme tedy vázáni jasně danými pravidly, abychom se na tomto seznamu udrželi. Bylo nutné upravit redakční práci při získávání a výběru příspěvků, zajistit pečlivou citaci literárních i dalších informačních zdrojů a také připravit ke každému článku dvě recenze a krátké resumé v angličtině. Šli jsme do toho, neboť máme zájem na dalším zkvalitnění časopisu. Možná, že se někomu zdá divné, že jsme občas o příspěvky v minulosti museli „prosít“. Ale vývoj odborné publikační činnosti v posledních letech nahrával jen těm časopisům, které byly na potřebných seznamech. A ejhle, jen jsme se prosadili do tohoto seznamu, máme příspěvků podstatně více, řadu musíme odmítat, nejen kvůli kvalitě, ale také protože jsme začali připravovat „monotematická“ čísla. To znamená, že určitému tématu, dlouhodobě předem redakční radou odsouhlasenému, věnujeme v daném čísle několik článků z různých odborných a autorských úhlů pohledu. V posledním, právě vycházejícím ročníku (2010/11), již vyšlo 1. číslo věnované problematice Lesů, 2. číslo bylo věnováno Atlasu krajiny České republiky, 3. problematice Suburbanizace. 4. číslo bude zaměřeno na ohniska napětí, 5. číslo na ovzduší/vzduch. O tématech jednotlivých čísel v příštím roce se rozhodovalo v diskusi na schůzi redakční rady v únoru 2011. Zatím jsou ve hře tato témata: Regionální geografie regionu (asi jižní Čechy), Spotřeba (včetně potravin a ekologické stopy), Údolní niva a povodně (s důrazem na interakci příroda–společnost), Velká Británie jako kolébka moderní společnosti a její vliv na sport a nadcházející olympijské hry), Terciér (Služby a cestovní ruch), Geografická poloha (definice a diskuse kolem ní).

U příležitosti výročí dvou desítek let vydávání časopisu je třeba na prvním místě poděkovat za neutuchající práci pro Geografické rozhledy doc. Haně Kühnlové, která v poslední době vykonává i funkci výkonné redaktorky. Také ostatním členům nejen současné mezinárodní, ale i všech minulých redakčních rad Geografických rozhledů patří hluboký dík. Je bohužel hořkou pravdou, že za tuto práci nikdo z nich nezískává žádné kladné evaluační body, spíše občas slyšíme jízlivou otázku, proč to stále ještě děláme. Všichni členové redakční rady jsou však toho názoru, že zájemce o geografii a případné studium oboru je třeba podpořit, a to na obou „stranách katedry“. Při dvou tisících výtisků každého čísla a skutečnosti, že asi 70 % našeho nákladu odebírají střední a základní školy, je našich čtenářů odhadem možná i deset tisíc. Kdo se může pochlubit takovým dopadem na obor, byť nevyjádřený citačním ohlasem a body do osobní evaluace? Je přitom s podivem, že stále ještě po dvaceti letech vydávání časopisu občas narazíme na učitele geografie, kteří časopis nečtou, dokonce jej ani neznají.

V práci kolem časopisu musí redakční rada řešit občas i nepříjemné situace, kdy zasláný článek je nutné hodně upravit na základě dvou posudků externích oponentů. Není to jednoduché, a tak si přitom vzpomenu na svůj první článek do tehdejšího Sborníku ČGS o kanátech v Íránu, který mi tehdejší šéfredaktor časopisu, profesor Kunský, šestkrát vrátil k úpravám. Teprve sedmá verze

prošla. Dnes řada autorů vnímá jako osobní újmu a snad i jako pohanu, že na základě posudků vyžadujeme autorský zásah do textu, někdy i opakovaně. Prostě – časy se mění!

Čtenáře zdraví po dvaceti letech šéfredaktor časopisu

Ivan Bičík

Kontakty:

šéfredaktor: doc. RNDr. Ivan Bičík, CSc.

odborný redaktor: doc. RNDr. Hana Kühnlová, CSc.

Geografické rozhledy, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Albertov 6, 128 43 Praha 2;

e-mail: kuhn1@natur.cuni.cz;

<http://geography.cz/geograficke-rozhledy/>

Cena jednoho čísla: 59 Kč

Rozšiřuje a objednávky vyřizuje: Adiservis, s. r. o., Na Nivách 18, 141 01 Praha 4, tel.: 241 484 521, e-mail: adiservis@seznam.cz nebo rozhledy@ncgs.cz.